

**«Сылгы төбөтүн саға көмүс» ойуулугунан
бэлэмнэнии бөлөххө дьарык**

Дьарык уобалаһа: тылы сайыннарыы.

Сыала: өс хоһооннорун үөрэтии, остуоруйа көмөтүнэн оҕо тылын сайыннарыы, сахалыы ойуулуктарга интэриэһи тардыы, угуйуу.

Соруктара:

Үөрэтии: Ойуулугу көрөн баран, ис хоһоонун ырытыы, өс хоһооннорун булан истии, суолталарын быһаарыы.

Сайыннарыы: тыл саппааһын байытыы, сана тыллары үөрэтии, оҕо толкуйдуур дьобуруун сайыннарыы, ыйытыктарга сөпкө, толору эппиэттииллэригэр кыһаллыы.

Иитии: оҕо сананы билиэн-көрүүн баҕатын иитии, бэйэ-бэйэҕэ, тулалыыр эйгэҕэ убаастабыллаахтык сыһыаннаһыы, көмөлөсүһүү.

Сана тыллары үөрэтии: аһаһамматах ат, харыс да сири халбарыйбат, чабычач.

Туттуллар тэрил:

Инники дьарыкка оҕолорго ойуулугу көрдөрүү.

1. Оҕолору дьарыкка бэлэмнээһин, турукка киллэрии.

Оҕолоор, бүгүн биһиги «Сылгы төбөтүн саға көмүс» диэн ойуулук туһунан кэпсэтиэхпит. Ааспыт дьарыкка ойуулугу көрбүппүт. Бүгүн туох туһунан кэпсэнэрин билиэхпит, араас соруудахтары толоруохпут. Билигин өйдүү таарыйа эмиэ көрүөххэйин (ойуулук көрөллөр).

2. Сүрүн чаһа.

Экранна Чебурашка көстөр: Үтүө күнүнэн, оҕолоор, миигин биллигит дуо? Эһиги ханнык бөлөхтөргүтүй? (бэлэмнэнии бөлөх оҕолоробут). Ол аата эһиги оскуолаҕа барарга бэлэмнэнэҕит? Мин эмиэ оскуолаҕа барыахпын баҕарабын. Мин дьиэбэр күнү быһа сахалыы ойуулуктары көрөрбүн сөбүлүүбүн. Эһиги «Сылгы төбөтүн саға көмүс» ойуулугу көрбүккүт? Мин олус диэн сөбүлээтим. Ол туһунан эһиэхэ соруудах бэлэмниэхпин баҕарабын. Бэлэмнит? Остуолга сытар кыһыл кэмбиэргэ соруудахтары биэрбитим. Сөпкө эппиэттиэхтэрэ диэн эрэнэбин.

Иитээчи: Ээ, кырдык даҕаны, остуолга уурбут эбит дии. Бу сытар дии кыһыл кэмбиэр. Оҕолоор, Чебурашка соруудахтары толоробут?

1 соруудах. Ыйытыктарга эппиэт:

- Сүрүн герой кыыс дуу, уол дуу? (уол)
- Ханнык дьыл кэмэ ойууланарый? (сайын)
- Айанньыт хааман иһэн тугу булбутуй? (көмүс)
- Тоҕо көмүһүн атастаһарга сананна? (ыарахан диэн)
- Кимнээҕи көрсөрүй? (аттаах киһини, оҕустаах киһи, ынахтаах кыыс, ньирэйдээх киһи, сүгэлээх киһи, быһахтаах киһи, иннэлээх кыыс).

2 соруудах. Өс хоһоон суолтатын быһаар. Бу ойуулукка элбэх өс хоһоонноро туттулубуттар: дьол хараҕа суох; балык ыамнаах, киһи күннээх; инсэн бэйэбинээҕэр улахан, атыһыт албыннаабатаҕына иһэ ыалдьар; кырдыар кырыыс, тиэтэйбит сыарҕа сыыр анныгар хаалар; тиэтэйбэтэх сыарҕа сыыр үрдүгэр тахсар; сатабыллаах саһыл саҕалаах; дьол былыт быһынан тыган ааста; мун маһы кэрийбэт, киһини кэрийэр, сылдыар да сылаалаах; үтэхэм туолла; чараас иһигэр бүргэс баппат; сүһүөхтээх бүдүрүйбэт буолбат; сүппүт көстүбэт, тимирбит күөрэйбэт; ыт баһа көмүс кытыйыттан төкүнүйбүтүгэр дылы.

Бу өс хоһоонортон «тиэтэйбит сыарҕа сыыр анныгар хаалар, тиэтэйбэтэх сыарҕа сыыр үрдүгэр тахсар» диэн өс хоһоонун хайдах өйдүүгүтүй? Ол аата ханнык да түгэннэ ыксаабакка, толкуйдаан туран онор диэн буолар. Ыксааннын, ыгылыһаннын үлэбин

тигээр тигээрдиэ суоххун эбэтэр сыһа оноруоххун сөп. Онон, толкуйдаан, ырытан баран оноруохтааххын.

3 соруудах. Болџомтоџо соруудах:

- Айанныт уол хас кыһы керсүбүтэй? (икки)

- Ханник сибэккилер үүнэн тураллар этэй? Хайдах өгнөөхтөрүй? (сибэккилер ааттара, өгнөрө).

4 соруудах. Арай эн айанныт эбитин буоллар көмүскүн атаһыанг этэ дуо? Тоџо? Айанныт уол көмүһүн атаһасытын кэмсиннэ дуо?

5 соруудах. Ойуулугу ситэр. Оџолоор, арай айанныт көмүһүн атаһаспакка дьизитигэр илдыбит. Салгы туох буолуой? Оџолор санаалара.

Экранна Чебурашка көстөр: Оџолоор, маладыастар. Ойуулугу болџойон кербүккүт эбит. Мин соруудахтарбын толордугут. Махтанабын. Чэ, мин атын ойуулуктары көрө бардым, аныгыскыга атын соруудахтары аџалыам. Эһиги эмиэ сахалы ойуулуктары көрүн, араас соруудахтары толорун. Керсүөххэ диэри!

Иитээччи: оџолоор, Чебурашка соруудахтарын бары толордубут, элбэх өс хоһооннорун биллибит. Манан дьырыкпыт бүтэр. Маладыастар.